

**KREATIVITI DALAM PENGAJARAN DAN
PEMBELAJARAN PENDIDIKAN SENI VISUAL
DI SEKOLAH MENENGAH DAERAH
KUDAT SABAH**

GEORGE BIN TAMAKI

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

**FAKULTI PSIKOLOGI DAN PENDIDIKAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2015**

**KREATIVITI DALAM PENGAJARAN DAN
PEMBELAJARAN PENDIDIKAN SENI VISUAL
DI SEKOLAH MENENGAH DAERAH
KUDAT SABAH**

GEORGE BIN TAMAKI

**TESIS INI DISERAHKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN PENGIJAZAHAN
DOKTOR FALSAFAH**

**FAKULTI PSIKOLOGI DAN PENDIDIKAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2015**

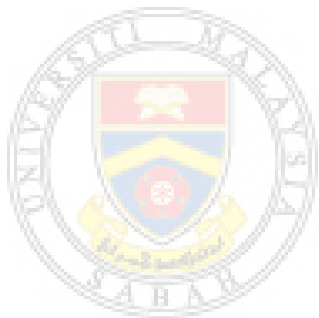
PENGAKUAN

Karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, ringkasan dan rujukan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

11 Ogos 2015

George Bin Tamaki
PT20109009

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGESAHAN

NAMA : GEORGE BIN TAMAKI

NO. MATRIK : PT20109009

**TAJUK : KREATIVITI DALAM PENGAJARAN DAN
PEMBELAJARAN PENDIDIKAN SENI VISUAL
DI SEKOLAH MENENGAH DAERAH KUDAT,
SABAH**

**IJAZAH : DOKTOR FALSAFAH
(KURIKULUM DAN PENGAJARAN)**

TARIKH VIVA : 11 OGOS 2015

DISAHKAN OLEH

1. PENYELIA

Prof. Madya Dr. Sabariah Sharif

Tandatangan

PENGHARGAAN

Saya mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan terima kasih kepada penyelia kajian ini iaitu Profesor Madya Dr. Sabariah Sharif yang telah banyak memberikan dorongan, panduan, peluang menimba pengalaman belajar dan bantuan yang tidak berbelah bahagi dalam usaha menjayakan kajian ini.

Setinggi-tinggi penghargaan turut diucapkan kepada semua pihak yang telah terlibat secara langsung dan tidak langsung bagi menjayakan usaha kajian ini terutama kepada para pensyarah, teman sepengajian dan staf di Fakulti Psikologi dan Pendidikan, dan Pusat Pengajian Pasca Siswazah Universiti Malaysia Sabah; Kementerian Pelajaran Malaysia; para Pengetua, guru dan pelajar sekolah menengah yang telah terlibat dalam kajian ini.

Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih diucapkan kepada semua individu yang telah banyak memberi semangat, dorongan dan bantuan kepada penyelidik dalam pengalaman pembelajaran sehingga kini khususnya kepada semua pendidik di semua sekolah yang terlibat serta individu-individu yang tidak dapat dinyatakan di sini.

Akhir sekali, setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan kasih kepada isteri tercinta, Juliana June Ampion dan anak-anak saya, Darlene George Tamaki dan Suaminya Ronny Robert Nabed Lofez, Clement Isaac George Tamaki dan Gwendoline George Tamaki. Ibu yang dikasihi Inangatan Panatan serta seluruh keluarga tercinta atas dorongan, sokongan dan doa berterusan mereka semua dalam usaha menimba ilmu dan kebenaran selama ini. Semoga semua usaha yang baik ini mendapat rahmat dari kajian ini.

George Bin Tamaki
11 Ogos 2015

ABSTRAK

Penyelidikan ini merupakan satu kajian kes kualitatif yang memberi fokus kepada kreativiti guru dalam pengajaran dan pembelajaran Guru Pendidikan Seni Visual (GPSV) sekolah menengah di Sabah. Tujuan kajian ini adalah mengkaji dan meneliti kreativiti guru dalam proses pengajaran dan pembelajaran PSV Tingkatan Empat. Seramai tiga orang GPSV yang berpengalaman mengajar Pendidikan Seni Visual melebihi sepuluh tahun di sekolah kerajaan, merupakan guru opsyen Pendidikan Seni Visual dengan mendapat latihan perguruan dalam bidang seni visual dan pernah mengikuti kursus dan latihan berkenaan dengan kreativiti yang dianjurkan oleh Kementerian Pelajaran Malaysia terlibat secara mendalam. Sampel kajian dipilih secara *purposive* atau bertujuan melibatkan tiga orang GPSV, enam puluh orang pelajar dan tiga orang pengetua. Data kajian diperoleh melalui temu bual, pemerhatian dengan guru dan pelajar yang telah dipilih serta penelitian dokumen termasuklah Ujian Melukis yang berkaitan dengan amalan kreativiti dalam pengajaran dan pembelajaran. Data-data dari temu bual, pemerhatian dan dokumen dianalisis menggunakan kod membuka, kod berpaksi dan kod memilih. Triangulasi kaedah pengutipan data dilaksanakan dengan menggabungkan temu bual separa berstruktur, pemerhatian di kelas dan analisis dokumen. Produk Lukisan yang dihasilkan melalui Ujian Melukis dianalisis menggunakan Rubrik Penilaian Kreativiti Produk Lukisan. Triangulasi sumber data juga dilakukan melibatkan GPSV, pelajar tingkatan empat dan pengetua sekolah. Usaha ini adalah bagi mengukuhkan keesahan dan kebolehpercayaan kajian. Dengan menggunakan kaedah analisis data perbandingan berterusan, tema dan kategori dihasilkan dan dilaporkan secara deskriptif dan interpretif. Hasil kajian menunjukkan kefahaman konsep kreativiti guru adalah baik. Kajian ini juga melihat sumbangan kefahaman konsep kreativiti guru terhadap amalan kreativiti dalam pengajaran dan pembelajaran PSV. Kesimpulannya, kajian ini mendapati bahawa tahap kefahaman guru terhadap konsep kreativiti mempengaruhi amalan kreativiti dalam pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Seni Visual. Keputusan juga menunjukkan bahawa peningkatan kreativiti pelajar melalui amalan kreativiti dalam pengajaran dan pembelajaran PSV akan lebih berkesan dengan mengaktifkan peranan guru dalam mengamalkan lapan kemahiran kreatif yang menyokong amalan kreativiti guru dalam pengajaran dan pembelajaran PSV iaitu kemahiran memerhati, menganalisis, penjaan idea, sintesis idea, penambahbaikan, penilaian idea, pelaksanaan dan amalan berterusan termasuklah pengetahuan guru tentang kecenderungan pelajar terhadap pembelajaran. Pandangan pelajar tentang kecenderungan terhadap pembelajaran masing-masing memberi gambaran bahawa GPSV juga perlu mempertimbangkan aspek kecenderungan pelajar dalam pelaksanaan amalan kreativiti pengajaran dan pembelajaran PSV.

ABSTRACT

CREATIVITY IN TEACHING AND LEARNING OF VISUAL ARTS EDUCATION IN SECONDARY SCHOOL IN THE DISTRICT OF KUDAT SABAH

This research is a qualitative case study that focuses on the practice of creativity in the teaching and learning of Visual Arts among the Visual Art Education Teachers (VAET) in Secondary Schools in Sabah. The purpose of this study is to review and examine the practice of creativity in teaching and learning of Visual Art Education Teachers (VAET) in Form Four. The sample of this study are experienced VAET who has been teaching Visual Art exceeding ten years in government schools, specializes in visual art, who has received teacher training in the field of visual arts and has attended courses and training with respect to creativity organized by the Ministry of Education. The sample was selected using purposive or purpose involves three VAET, sixty students and three principals. Data was collected through interviews, observations and documents analysis including Drawing Tests related to the practice of creativity in teaching and learning. Data from interviews, observations and documents were analyzed using open coding, axial coding and selective coding. The Students' drawing was assessed based on the Rubric of Creativity Assessment on Drawing. Triangulation of data collection methods was implemented by combining semi-structured interviews, classroom observations and document analysis. Triangulation of data sources also involved VAET, students and school principals. This effort is to strengthen the validity and reliability study. By using constant comparative data analysis, themes and categories generated and reported in a descriptive and interpretive. The results showed a good understanding of the concepts of creativity. This study also looked at the contribution of teachers' understanding of the concept of creativity into the practice of creativity in teaching and learning of VAE. In conclusion, this study found that the level of understanding towards the concept of creativity affect the practice of creativity in teaching and learning of VAE. The results also show that the students' creativity was able to be nurtured and increased through creative practices in the teaching and learning of VAE. It is believed to be more effective by activating the role of teachers with the emphasis of the eight creativity skills that support the practice of creativity in teaching and learning. The creativity skills are observe, analyze, idea generation, idea synthesis, improvement, evaluation, implementation and continuous practice including teachers' knowledge about the tendency of students towards learning. Students' opinions about their tendency of learning gives the impression that VAET also need to consider in the implementation of creativity practices in the process of teaching and learning of VAE.

SENARAI KANDUNGAN

	Halaman
TAJUK	i
PENGAKUAN	ii
PENGESAHAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
<i>ABSTRACT</i>	vi
SENARAI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xx
SENARAI RAJAH	xxii
SENARAI SINGKATAN	xxvi
SENARAI LAMPIRAN	xxviii
BAB 1 : PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	3
1.3 Pernyataan masalah	7
1.4 Tujuan kajian	11
1.5 Objektif kajian	12
1.6 Soalan-Soalan Kajian	12
1.7 Batasan Kajian	13
1.8 Kepentingan kajian	16
1.9 Definisi Operasional	19
1.9.1 Kefahaman Konsep Kreativiti Guru	19
1.9.2 Amalan kreativiti Dalam Pengajaran dan Pembelajaran PSV	20
1.9.3 Kecenderungan Pembelajaran Pelajar	21
1.10 Struktur Kajian	22
1.11 Penutup	23

BAB 2: SOROTAN LITERATUR

2.1	Pengenalan	24
2.2	Tema Kajian	24
2.3	Sejarah Kreativiti	24
2.4	Matlamat dan Tujuan Kurikulum Pendidikan Seni Visual	25
2.5	Kreativiti dalam Pendidikan Seni Visual Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM)	27
2.6	Definisi Umum Kreativiti	29
2.6.1	Model kreativiti 4P	33
2.6.2	Teori Pemikiran Kreativiti Torrance	36
	i. Keaslian	37
	ii. Kelancaran	38
	iii. Fleksibiliti	38
	iv. Penghuraian	39
2.6.3	Teori Perkembangan Kreativiti Fisher	41
	a. Peringkat Rangsangan	41
	b. Peringkat Penerokaan	42
	c. Peringkat Perancangan	42
	d. Peringkat Aktiviti	42
2.6.4	Teori Perkembangan Kreativiti Lowenfeld	44
	i. Kepekaan	44
	ii. Fleksibiliti	45
	iii. Keaslian	45
	iv. Keupayaan Menganalisis	45
	v. Keupayaan Membuat Sintesis	45
	vi. Makna Baharu	46
	vii. Ketekalan Organisasi	46
2.6.5	Teori Kreativiti Terarah Plsek	48
2.6.6	Teori Proses Kreativiti Wallas	50
	i. Peringkat Penyediaan (<i>Preparation</i>)	50
	ii. Peringkat Pengeraman (<i>Incubation</i>)	51

	iii. Peringkat Iluminasi (<i>Illumination</i>)	51
	iv. Peringkat Verifikasi (<i>Verification</i>)	51
2.6.7	Model Pengajaran dan Pembelajaran Konstruktivisme 5	53
	Fasa Needham	
	a. Fasa 1: Orientasi (<i>Engage</i>)	56
	b. Fasa 2: Pencetusan Idea (<i>Explore</i>)	56
	c. Fasa 3: Penstrukturan Semula Idea (<i>Explain</i>)	57
	d. Fasa 4: Aplikasi Idea (<i>Elaborate</i>)	57
	e. Fasa 5: Refleksi Idea (Evaluate)	58
2.7	Amalan Kreativiti dalam Pengajaran Konstruktivisme dan Proses Kreatif Terarah Plsek	60
2.7.1	Fasa Persediaan	65
	i. Pemerhatian	66
	ii. Analisis	66
2.7.2	Fasa Imaginasi	67
	i. Penjanaan Idea	67
	ii. Sintesis Idea	68
2.7.3	Fasa Perkembangan	68
	i. Penambahbaikan	68
	ii. Penilaian Idea	69
2.7.4	Fasa Tindakan	70
	i. Pelaksanaan	70
	ii. Amalan Berterusan	70
2.8	Kecenderungan Pembelajaran Pelajar	73
2.8.1	Kecenderungan Pembelajaran Visual	76
2.8.2	Kecenderungan Pembelajaran Auditori	77
2.8.3	Kecenderungan Pembelajaran Membaca dan Menulis	78
2.8.4	Kecenderungan Pembelajaran Kinestetik	79
2.9	Sumbangan Kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti Guru	82
2.9.1	Persediaan pengajaran	82
	i. Pengetahuan dan Kemahiran Seni	83
	ii. Pemilihan Kaedah Mengajar	86

	iii.	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar (BBM)	87
	iv.	Penyediaan Aktiviti Pembelajaran	89
2.9.2		Peningkatan Kreativiti Pelajar	92
2.9.3		Peningkatan kemahiran kreatif guru	94
2.9.4		Penumpuan Terhadap Elemen-Elemen Kreativiti Dalam Pengajaran dan Pembelajaran	97
2.9.5		Guru Sebagai Pembimbing dan Pemberi Motivasi Kepada Pelajar	98
	i.	Tujuan Pengajaran	99
	ii.	Minat Pelajar	99
	iii.	Suasana Pembelajaran	100
	iv.	Pujian dan Penghargaan	100
	v.	Persaingan dan kerjasama	101
	vi.	Penggunaan Teknologi Maklumat (ICT)	101
2.10		Amalan Kreativiti Dalam Pengajaran dan Pembelajaran	102
2.11		Kajian Lepas	106
2.12		Kerangka teori	115
2.13		Penutup	116
BAB 3: METODOLOGI			118
3.1		Pengenalan	118
3.2		Reka Bentuk Kajian	118
3.3		Rasional Memilih Kaedah Kajian Kes Kualitatif	120
3.4		Persampelan Kajian	123
	3.4.1	Peserta Kajian	123
	3.4.2	Lokasi Kajian	127
	3.4.3	Jangka Masa Kajian	128
	3.4.4	Pemberitahuan Persetujuan	128
3.5		Kesahan	129
3.6		Kebolehpercayaan	131
3.7		Isu Etika Dalam Kajian	131
3.8		Penerokaan Awal	133

3.9	Kaedah Kajian	137
3.9.1	Kaedah Pemerhatian Tanpa Turut Serta	138
3.9.2	Kaedah Temu Bual Berstruktur	139
3.9.3	Kaedah Analisis Dokumen	142
3.10	Instrumen Kajian	142
3.10.1	Pemerhatian	143
3.10.2	Temu Bual Berstruktur	144
3.10.3	Analisis Dokumen	145
3.10.4	Lukisan Pelajar	145
	a. Ujian Melukis	146
	b. Analisis Kandungan	147
3.11	Prosedur Pengumpulan Data	151
3.11.1	Temu Bual	152
3.11.2	Pemerhatian	156
3.11.3	Bukti Dokumen	158
3.12	Pengurusan Data	161
3.13	Prosedur Penganalisisan Data	162
	i. Analisis Setiap Kes	164
	ii. Analisis Silang-Kes	164
3.14	Pelaporan Dapatan	170
3.15	Penutup	171
 BAB 4: KES 1 - AMAR		173
4.1	Pengenalan	173
4.2	Profil Sekolah Menengah Kebangsaan Satu (SMK1)	174
4.3	Profil Amar	177
4.4	Kefahaman Konsep Kreativiti	181
	4.4.1 Keaslian	182
	4.4.2 Unsur Imajinatif	183
	4.4.3 Penjanaan Idea	184
4.5	Sumbangan kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti PdP PSV	185

4.5.1	Penyediaan Bahan Bantu Mengajar	186
4.5.2	Pemilihan Kaedah Pengajaran Yang Sesuai	187
4.5.3	Penyediaan Aktiviti Pembelajaran	188
4.5.4	Peningkatan Kemahiran Kreatif Guru	189
4.5.5	Guru Sebagai Pemberi Motivasi Kepada Pelajar	191
4.6	Amalan Kreativiti Guru Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Seni Visual	195
4.6.1	Penerangan Tentang Gambar	196
4.6.2	Bahan Bantu Mengajar	197
4.6.3	Peralatan Seni	197
4.6.4	Aktiviti Pengajaran	198
4.6.5	Idea Baharu	199
4.6.6	Idea Yang Mempunyai Fungsi dan Bermakna	200
4.6.7	Maklumat Sedia Ada	200
4.6.8	Hasil Karya Pelajar Yang Unik	201
4.6.9	Idea Pilihan Pelajar	202
4.6.10	Pemurnian Idea	203
4.6.11	Rasional Idea	204
4.6.12	Pelbagai Contoh Tugasan	204
4.6.13	Menerima Idea	205
4.6.14	Memilih Tugasan Yang Lebih Mudah	205
4.6.15	Penggunaan Bahan dan Teknik	206
4.6.16	Penghasilan Karya	207
4.6.17	Memperbaiki Kekurangan	207
4.6.18	Meneruskan Seni	208
4.6.19	Apresiasi Hasil Seni Pelajar	208
4.6.20	Menilai Karya Seni Pelajar	209
4.7	Kreativiti Dalam Penghasilan Produk (Lukisan) Pelajar PSV Amar	209
4.7.1	Kriteria dan Huraian Jenis-jenis Skor Penilaian Lukisan	209
	a. Penghuraian Idea Kriteria Satu (K1):	210
	Perkembangan Idea Utama, Penceritaan, Idea Asli dan Unsur Imaginasi	

b.	Kepelbagaian Sumber Kriteria Dua (K2): Penggunaan Media, Pengaplikasian Teknik dan Sumber Idea Kreatif	212
c.	Komunikasi Karya Kriteria Tiga (K3): Expresi Emosi, Penyampaian Mesej dan Kekemasan	214
d.	Keabstrakan Tajuk Kriteria Empat (K4): Keabstrakan Tajuk	216
4.7.2	Rumusan Penilaian Kreativiti Produk Lukisan Pelajar Amar	217
4.8	Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Amar	219
4.8.1	Melihat Gambar	220
4.8.2	Mendengar Penerangan	221
4.8.3	Melakukan Aktiviti	222
4.8.4	Membaca Nota	224
4.9	Penutup	228
BAB 5: KES 2 - GWEN		230
5.1	Pengenalan	230
5.2	Profil Sekolah Menengah Kebangsaan 2 (SMK2)	230
5.3	Profil Gwen	231
5.4	Kefahaman Konsep Kreativiti Gwen	234
5.4.1	Daya Pemikiran Kreatif	234
5.4.2	Pengalaman Menjadi Sumber Ilham	235
5.4.3	Keistimewaan Tersendiri	236
5.4.4	Tiada Peniruan	237
5.5	Sumbangan kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti PdP PSV	238
5.5.1	Membuat Persiapan Mengajar	239
5.5.2	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar	239
5.5.3	Meningkatkan Kemahiran Kreatif Guru	240
5.5.4	Pemilihan Aktiviti Pembelajaran Yang Menarik	242
5.5.5	Meningkatkan Potensi Kreatif Pelajar	243

5.5.6	Guru Sebagai Fasilitator dan Pemberi Motivasi	245
5.6	Amalan Kreativiti Guru Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Seni Visual	249
5.6.1	Menimbulkan Perasaan Ingin Tahu	249
5.6.2	Menggunakan Bahan Pengajaran Yang Sesuai	250
5.6.3	Kemahiran Menggunakan Peralatan Seni	251
5.6.4	Aktiviti Pembelajaran Yang Sesuai	252
5.6.5	Mengenal Pasti Persamaan dan Perbezaan	253
5.6.6	Perbincangan Idea	254
5.6.7	Pencarian Maklumat	255
5.6.8	Proses Menjana Idea	255
5.6.9	Percambahan Idea	256
5.6.10	Pemilihan Karya Seni	256
5.6.11	Menggabungjalin Idea	257
5.6.12	Menghasilkan Karya Seni Yang Unik	258
5.6.13	Membincangkan Kekuatan dan Kelemahan Idea	359
5.6.14	Menokok Tambah Idea	260
5.6.15	Mengubah Suai Idea	261
5.6.16	Merasionalkan Idea	261
5.6.17	Mempelbagaikan Contoh	262
5.6.18	Memberi Alasan Yang Tepat	263
5.6.19	Memperincikan Idea	263
5.6.20	Menentukan Reka Letak	264
5.6.21	Penggunaan Bahan dan Peralatan Seni Yang Sesuai	265
5.6.22	Menghasilkan Produk Seni	266
5.6.23	Memperbaiki Kelemahan	266
5.6.24	Mengapresiasi Hasil Kerja Seni Pelajar	267
5.7	Kreativiti Dalam Penghasilan Produk (Lukisan) Pelajar PSV Gwen	268
5.7.1	Kriteria dan Huraian Jenis-jenis Skor Penilaian Lukisan	268
	a. Penghuraian Idea Kriteria Satu (K1):	268
	Perkembangan Idea Utama, Penceritaan, Idea Asli dan Unsur Imaginasi	

b.	Kepelbagaian Sumber Kriteria Dua (K2): Penggunaan Media, Pengaplikasian Teknik dan Sumber Idea Kreatif	273
c.	Komunikasi Karya Kriteria Tiga (K3): Expresi Emosi, Penyampaian Mesej dan Kekemasan	274
d.	Keabstrakan Tajuk Kriteria Empat (K4): Keabstrakan Tajuk	276
5.7.2	Rumusan Penilaian Kreativiti Produk Lukisan Pelajar Gwen	277
5.8	Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Gwen	278
5.8.1	Maklumat Bergambar	279
5.8.2	Membaca Kuat	280
5.8.3	Belajar Melalui Praktikal	281
5.8.4	Membuat Rujukan	283
5.9	Penutup	286
	BAB 6: KES 3 – JOHNNY	288
6.1	Pengenalan	288
6.2	Profil Sekolah Menengah Kebangsaan 3	288
6.3	Profil Johnny	290
6.4	Kefahaman Johnny Terhadap Konsep Kreativiti	292
6.4.1	Idea Baharu	292
6.4.2	Pemikiran Yang Kreatif	293
6.4.3	Penghasilan Produk	294
6.5	Sumbangan kefahaman Konsep Kreativiti Guru Dalam Amalan Kreativiti PdP PSV	296
6.5.1	Persediaan Awal	297
6.5.2	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar Yang Menarik	298
6.5.3	Meningkatkan Potensi Kemahiran Berfikir Pelajar	298
6.5.4	Meningkatkan Kemahiran Kreativiti Guru	301
6.5.5	Memberi Fokus Terhadap Amalan Kreativiti Dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran	301

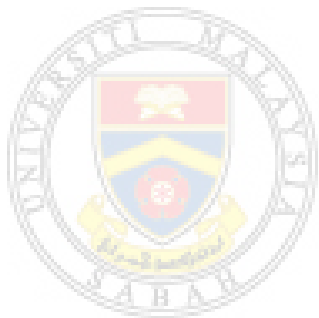

6.5.6	Memilih Kaedah Pengajaran Guru Yang Sesuai	302
6.5.7	Bimbingan dan Motivasi	303
6.6	Amalan kreativiti Johnny dalam pengajaran dan pembelajaran Pendidikan Seni Visual	306
6.6.1	Menumpukan Perhatian	306
6.6.2	Mengumpulkan Bahan Pengajaran	307
6.6.3	Menggunakan Bahan Dengan Betul	308
6.6.4	Memilih Aktiviti Pembelajaran Yang Sesuai	309
6.6.5	Mencari Bahan dan Maklumat	310
6.6.6	Menyenaraikan Bahan Mengikut Kriteria	311
6.6.7	Menghubungkaitkan Pengalaman dengan Idea	311
6.6.8	Perbincangan Idea	312
6.6.9	Penghasilan Idea Baharu	313
6.6.10	Menyatakan Fungsi Idea	314
6.6.11	Menggabungkan Idea	315
6.6.12	Hasil Seni Pelajar	315
6.6.13	Memperbaiki karya	316
6.6.14	Mempelbagaikan Idea	316
6.6.15	Membuat Perbandingan Idea	317
6.6.16	Karya Pilihan Pelajar	317
6.6.17	Penghasilan Seni Kreatif	318
6.6.18	Menambahbaik Idea	319
6.6.19	Meneruskan dan Mengekalkan Minat	320
6.6.20	Mengamalkan Kekemasan dan Keindahan	320
6.6.21	Mengapresiasi Hasil Tugas Seni Pelajar	321
6.7	Kreativiti Dalam Penghasilan Produk (Lukisan) Pelajar PSV Johnny	322
6.7.1	Kriteria dan Huraian Jenis-jenis Skor Penilaian Lukisan	322
	a. Penghuraian Idea Kriteria Satu (K1):	322
	Perkembangan Idea Utama, Penceritaan, Idea Asli dan Unsur Imaginasi	
	b. Kepelbagaian Sumber Kriteria Dua (K2):	325

	Penggunaan Media, Pengaplikasian Teknik dan Sumber Idea Kreatif	
	c. Komunikasi Karya Kriteria Tiga (K3): Expresi Emosi, Penyampaian Mesej dan Kekemasan	327
	d. Keabstrakan Tajuk Kriteria Empat (K4): Keabstrakan Tajuk	330
6.7.2	Rumusan Penilaian Kreativiti Produk Lukisan Pelajar Johnny	331
6.8	Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Johnny	333
6.8.1	Suka Pada Lukisan	334
6.8.2	Mendengar Pengajaran Guru	335
6.8.3	Aktiviti Yang Melibatkan Pergerakan	336
6.8.4	Mencatat Nota Ringkas	339
6.9	Penutup	342
BAB 7: RUMUSAN KES, PERBINCANGAN, DAN CADANGAN KAJIAN		345
7.1	Pendahuluan	345
7.2	Rumusan Kajian	345
7.3	Perbincangan Dapatan Kajian	347
7.3.1	Kefahaman Guru Terhadap Konsep Kreativiti	348
	i. Idea Kreatif	350
	ii. Individu Kreatif	352
	iii. Proses Kreatif	355
	iv. Produk Kreatif	358
7.3.2	Kefahaman Guru Tentang Amalan Kreativiti Dalam PdP PSV	360
7.4	Sumbangan Kefahaman Konsep Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti Dalam PdP PSV	363
7.4.1	Persediaan Pengajaran	364
	i. Pengetahuan dan Kemahiran Seni	364
	ii. Sukatan Pelajaran Pendidikan Seni Visual	366

	iii.	Pemilihan Kaedah Pengajaran	367
	iv.	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar	372
	v.	Penyediaan Aktiviti Pembelajaran	374
7.4.2		Penambahbaikan Kemahiran Kreativiti Guru	375
7.4.3		Penumpuan Guru Terhadap Penyebatian Elemen Kreativiti Dalam PdP PSV	378
7.4.4		Peningkatan Kreativiti Pelajar	380
7.4.5		Guru Sebagai Pembimbing dan Pemberi Motivasi	384
7.5		Amalan Kreativiti Guru Dalam Pengajaran dan Pembelajaran	389
7.5.1		Fasa Persediaan	390
	i.	Pemerhatian	390
	ii.	Analisis	392
7.5.2		Fasa Imaginasi	397
	i.	Penjanaan idea	397
	ii.	Sintesis Idea	399
7.5.3		Fasa Perkembangan	400
	i.	Penambahbaikan Idea	400
	ii.	Penilaian Idea	402
7.5.4		Fasa Tindakan	405
	i.	Pelaksanaan	405
	ii.	Amalan berterusan	407
7.6		Rumusan Amalan Kreativiti Guru Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Seni Visual	411
7.7		Rumusan Kreativiti Produk Lukisan	414
7.8		Kecenderungan Pembelajaran Pelajar	415
7.8.1		Kecenderungan Pembelajaran Visual	415
7.8.2		Kecenderungan Pembelajaran Auditori	416
7.8.3		Kecenderungan Pembelajaran Kinestetik	418
7.8.4		Kecenderungan Pembelajaran Membaca dan Menulis	419
7.9		Harapan dan Apresiasi Pengetua Terhadap Amalan Kreativiti Dalam Pengajaran dan Pembelajaran PSV	423
7.10		Implikasi Terhadap Guru	426

a.	Kefahaman Konsep Kreativiti Guru	427
b.	Pengetahuan dan Kemahiran Seni Guru PSV	427
c.	Aktiviti Pembelajaran Yang Disediakan Guru	428
d.	Peningkatan Kreativiti Pelajar	429
e.	Pengetahuan Guru Terhadap Kecenderungan Pembelajaran Pelajar	429
f.	Amalan Kreativiti Guru dalam pengajaran dan pembelajaran PSV	430
7.11	Cadangan Kajian Lanjutan	431
7.12	Penutup	433
	RUJUKAN	434
	LAMPIRAN	454

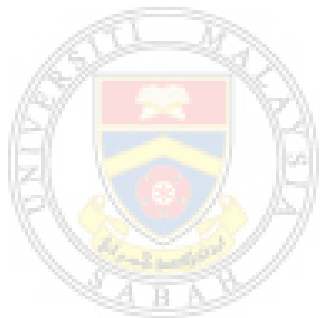
UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI JADUAL

	Halaman
Jadual 1.1: Analisis Mata Pelajaran PSV (Kod 2611) SPM Negeri Sabah Tahun 2011 hingga 2013	7
Jadual 2.1: Ciri-Ciri Kreativiti Idea, Individu, Proses dan Produk Mengikut Torrance	40
Jadual 2.2: Ciri-Ciri Kreativiti Idea, Individu, Proses dan Produk Mengikut Fisher	43
Jadual 2.3: Ciri-Ciri Kreativiti Idea, Individu, Proses dan Produk Mengikut Lowenfeld	47
Jadual 2.4: Persamaan antara Model Proses Kreativiti Terarah Plsek (MPKTP) dengan Model Pengajaran dan Pembelajaran Konstruktivisme (MPdPK)	64
Jadual 2.5: Aplikasi Proses Kreatif Terarah dalam Pengajaran dan Pembelajaran Konstruktivisme	65
Jadual 3.1: Demografi Peserta Kajian	126
Jadual 3.2: Kekuatan Peserta Kajian	127
Jadual 3.3: Rumusan Penerokaan Awal	136
Jadual 3.4: Petunjuk Bagi Kreativiti Berdasarkan Skor Keseluruhan	149
Jadual 3.5: Rubrik Kriteria dan Huraian Jenis-jenis Skor Penilaian Kreativiti Produk Lukisan Pelajar	150
Jadual 3.6: Triangulasi Metode dan Responden	151
Jadual 3.7: Senarai Bukti Dokumen	159
Jadual 3.8: Hubungan Antara Instrumen Kajian Dengan Soalan Kajian	160
Jadual 3.9: Data Parameter Pengumpulan Data	161
Jadual 3.10: Senarai Panel Pakar Penilai Pembinaan Kategori	167
Jadual 3.11: Skala Persetujuan Kappa	168
Jadual 3.12: Nilai Persetujuan Antara Penilai	169
Jadual 4.1: Prestasi Mata Pelajaran Merujuk Kepada Pencapaian GPS dan GPMP	176

Jadual 4.2:	Pencapaian SMK1 dalam SPM (GPS) dan GPMP PSV	176
Jadual 4.3:	Keputusan Ujian Lukisan Berdasarkan Petunjuk Kreativiti Pelajar Amar	218
Jadual 4.4:	Huraian Kreativiti Berdasarkan Rubrik Kriteria Penilaian Produk Lukisan Pelajar	218
Jadual 4.5:	Rumusan Kefahaman Konsep Kreativiti, Sumbangan Kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti Dalam PdP PSV dan Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Amar	229
Jadual 5.1:	Pencapaian SMK2 dalam SPM (GPS) dan GPMP PSV	231
Jadual 5.2:	Keputusan Ujian Lukisan Berdasarkan Petunjuk Kreativiti Pelajar Amar	277
Jadual 5.3:	Huraian Kreativiti Berdasarkan Rubrik Kriteria Penilaian Produk Lukisan Pelajar	277
Jadual 5.4:	Rumusan Kefahaman Konsep Kreativiti, Sumbangan Kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti Dalam PdP PSV dan Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Gwen	287
Jadual 6.1:	Pencapaian SMK3 dalam SPM (GPS) dan GPMP PSV	289
Jadual 6.2:	Keputusan Ujian Lukisan Berdasarkan Petunjuk Kreativiti Pelajar Johnny	332
Jadual 6.3:	Huraian Kreativiti Berdasarkan Rubrik Kriteria Penilaian Produk Lukisan Pelajar	332
Jadual 6.4:	Rumusan Kefahaman Konsep Kreativiti, Sumbangan Kefahaman Kreativiti Terhadap Amalan Kreativiti Dalam PdP PSV dan Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Johnny	344
Jadual 7.1:	Perbandingan Idea Kreatif Peserta Kajian Dengan Teori Kreativiti	351
Jadual 7.2:	Perbandingan Individu Kreatif Peserta Kajian Dengan Teori Kreativiti	353
Jadual 7.3:	Perbandingan Proses Kreatif Peserta Kajian Dengan Teori Kreativiti	356
Jadual 7.4:	Perbandingan Produk Kreatif Peserta kajian Dengan Teori Kreativiti	359

Jadual 7.5:	Amalan Kreativiti Guru Dalam PdP PSV Fasa Persediaan	397
Jadual 7.6:	Amalan Kreativiti Guru Dalam PdP PSV Fasa Imajinasi	400
Jadual 7.7:	Amalan Kreativiti Guru Dalam PdP PSV Fasa Perkembangan	405
Jadual 7.8:	Amalan Kreativiti Guru Dalam PdP PSV Fasa Tindakan	408

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI RAJAH

	Halaman
Rajah 2.1: Model Kreativiti 4P	35
Rajah 2.2: Teori Proses Kreatif Terarah Plsek	50
Rajah 2.3: Model Proses Kreativiti Wallas	52
Rajah 2.4: Model Pengajaran dan Pembelajaran Konstruktivisme 5 Fasa Needham	59
Rajah 2.5: Perkaitan Model Proses Kreativiti Terarah Plsek dan Model Konstruktivisme Dengan Pembelajaran	62
Rajah 2.6: Perkaitan antara Kefahaman konsep kreativiti Guru dan Amalan Kreativiti Guru Dalam PdP PSV dengan Kecenderungan Pembelajaran Pelajar	84
Rajah 2.7: Kerangka Teori Kajian	116
Rajah 3.1: Reka Bentuk Kajian	122
Rajah 3.2: Kerangka Proses Data Sesi Temu Bual	155
Rajah 3.3: Proses Analisis dan Intepretasi Data	166
Rajah 4.1: Rumusan Kefahaman Konsep Kreativiti Amar	185
Rajah 4.2: Sumbangan Kefahaman Konsep Kreativiti Amar Dalam Amalan Kreativiti Dalam Pengajaran dan Pembelajaran	195
Rajah 4.3: Representasi Visual Penghuraian Idea Lukisan 1 (K1) Skor 4	210
Rajah 4.4: Representasi Visual Penghuraian Idea Lukisan 1 (K1) Skor 2	211
Rajah 4.5: Representasi Visual Kepelbagaian Sumber Lukisan 1 (K2) Skor 3	212
Rajah 4.6: Representasi Visual Kepelbagaian Sumber Lukisan 2 (K2) Skor 2	213
Rajah 4.7: Representasi Visual Komunikasi Visual Lukisan 2 (K3) Skor 4	214
Rajah 4.8: Representasi Visual Komunikasi Visual Lukisan 1 (K3) Skor 3	215
Rajah 4.9: Representasi Visual Keabstrakan Tajuk Lukisan 2(K4) Skor 4	216
Rajah 4.10: Representasi Visual Keabstrakan Tajuk Lukisan 2(K4) Skor 1	217
Rajah 4.11: Kecenderungan Pembelajaran Pelajar Amar	227